

3. Gorskij A.K. Pered licom smerti. L.N. Tolstoj i N.F. Fedorov / A.K. Gorskij. – B.m., 1928. – 123 s.

4. Gorskij A.K. Raj na zemle: K ideologii tvorčestva F.M. Dostoevskogo i N.F. Fedorova / A.K. Gorskij. – Harbin, 1929. – 165 s.

5. Guding D., Lennoks Dzh. Ljudyna ta i'j' svitogljad: u poshukah istyny ta real'nosti / Devid Guding, Dzhon Lennoks [Grupovyj perekl. z ros. zi zvirkoju z angl. oryginalom pid zag. red. M.A. Zhukaljuka]. – U 3–h t. – K.: Ukrai'ns'ke Biblijne Tovarystvo, 2007. – T.2. – 376 s.

6. Dostoevskij F. Brat'ja Karamazovy / F.Dostoevskij. – M.: Jeksmo, 1982. – 700 s.

7. Leont'ev K.A. Vizantizm i slavjanstvo / K.A. Leont'ev. – M.: AST Hranitel', 576 s. (Serija: Filosofija. Psihologija).

8. Merezchkovskij D.S. Hristos i Antihrist / D.S. Merezchkovskij. Sobr. soch. v 4–h t. – M.: Pravda, 1990. – T.2. – 765 s.

9. Merezchkovskij D.S. Iisus Neizvestnyj / D.S. Merezchkovskij. – M.: Respublika, 1996. – 432 s.

10. Moren Je. Utrachennaja paradigma: priroda cheloveka / Je.Moren; [per. s fr.] – K.: KARMJe–SINTO, 1995. – 240 s.

11. Panas G. Evangelie ot Iudy / G.Panas. – Per. s pol'sk. – M.: Raduga, 1987. – 134 s.

12. Renan Je. Zhizn' Isusa / Je.Renan. – Perv. s fr. – M.: Amrita–Rus', 2004. – 224 s.

13. Rubinshtejn S. Problemy obshej psihologii / S.Rubinshtejn. – M.: Pedagogika, 1973.

14. Shtraus D. Zhizn' Isusa / D.Shtraus. – M.: Respublika, 1998. – 167 s.

Vergeles K. M., Ph.D., Senior Lecturer, Vinnitsa National Medical University M.I. Pirogov (Ukraine, Vinnitsa), kvergeles@gmail.com

Offenses of Christ as ideal of life of man in art

This article analyzes the figure of Christ, the coverage of his life in art. The modern world – a world anthropological perspective, the main challenge is educating people as the world's only spiritual beings. And in this process of education are essential works of world culture, which revealed a central load of moral ideals of Christianity – Jesus Christ.

Keywords: the ideal, human life, man, the Christian religion, faith, Christian psychology, society, life, being, the world, the reality.

Vergeles K. H., кандидат философских наук, ст. преподаватель, Винницкий национальный медицинский университет им. М.И. Пирогова (Украина, Винница), kvergeles@gmail.com

Образ Христа как идеала жизни человека в искусстве

Статья посвящена анализу фигуры Христа, освещению событий его жизни в искусстве. Современный мир – это мир антропологической проблематики, главной задачей является воспитание человека как единственной в мире духовного существа. И в этом процессе воспитания принципиальное значение имеют произведения мировой культуры, в которых раскрывается нравственная нагрузка центрального идеала христианской религии – Иисуса Христа.

Ключевые слова: идеал, человеческая жизнь, человек, христианская религия, вера, христианская психология, социум, бытие, действительность, мир, реальность.

* * *

УДК 261.6:336.027

Далекорей М. І.

кандидат філософських наук, доцент
кафедри країнознавства, ДВНЗ “Ужгородський
національний університет”
(Україна, Ужгород), 5048864@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ЦЕРКОВНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПОТРЕБА НАЦІЇ В ЄДИНІЙ ПОМІСНІЙ ЦЕРКВІ

Обґрунтовується необхідність донесення православного віровчення в максимально популярній формі, відмовившись від нав'язливого моралізаторства, політичної заангажованості (зокрема, пропаганди “руського миру”) та агресивної критики прихильників нових і нетрадиційних релігійних організацій. Акумуляуючи сили на благодійницькій діяльності та демонструючи свою активну позицію щодо подолання суспільного зла, церква стане цікавішою для широкого українського загалу, що значно поліпшить її суспільний імідж та сприятиме збільшенню лав віруючих.

Ключові слова: політична заангажованість, пропаганда “руського миру”, благодійницька діяльність, волонтерський рух, єдина Помісна Церква.

Кінець ХХ і початок ХХІ століть для України та інших країн, що виникли на пострадянському просторі, стали періодом, коли відбуваються кардинальні трансформації в економічній, політичній, ідеологічній та в багатьох інших сферах соціального буття. Нині у вітчизняному законодавстві закріплені ліберальні принципи щодо правового регулювання діяльності релігійних громад.

На соціально–економічну діяльність релігійних організацій впливають пануючий в суспільстві спосіб виробництва матеріальних і духовних благ, світоглядно–ідеологічні настанови, рівень розвитку моралі і правової свідомості громадян та інші фактори.

Зростання впливу релігійних організацій на вітчизняний соціум викликає інтерес до їх діяльності з боку вчених, які представляють різні галузі науки (філософів, релігієзнавців, соціологів, психологів, політологів, істориків, економістів, юристів та ін.). Діяльність релігійних організацій піддавалась науковому аналізу як світових (А.Баркер, Д.Белл, М.О.Бердяєв, С.М.Булгаков, М.Вебер, А.Я.Гуревич, К.Г.Доусон, Е.Дюркгейм, О.М.Красніков, Б.П.Лаговський, М.І.Лапін, Л.М.Митрохін, М.О.Митрохін), так і так і вітчизняних (В.П.Андрющенко, М.Ю.Бабій, В.Д.Бондаренко, І.В.Васильєва, О.М.Гончаренко, Т.Г.Горбаченко, О.І.Гринів, Л.В.Губерський, А.М.Колодний, Л.Г.Конотоп, О.П.Крижанівський, Б.О.Лобовик, В.І.Лубський, Д.Г.Луцькянєнко, М.І.Михальченко, О.І.Предко, С.М.Плохій, П.І.Фещенко, П.Л.Яроцький та ін.) науковців–філософів. Однак, на нашу думку, інформаційна політика релігійних організацій залишилася недостатньо вивченою.

Протягом більш ніж тисячолітньої історії свого розвитку церква в Україні випробувала різні моделі організації своєї діяльності. Нинішній етап її існування є кризовим і перехідним. Головною ознакою кризи є розкол українського православ'я на кілька гілок: Українську православну церкву (Московський патріархат) (далі УПЦ), Українську православну церкву Київського патріархату (далі УПЦ (КП), Українську автокефальну православну церкву (УАПЦ) та ін. У цьому контексті актуальним є дослідження особливостей церковної інформаційної політики. Щоб зрозуміти її нинішній стан, слід повернутися в минуле на кілька десятиліть. За радянських часів РПЦ майже не мала практичного досвіду роботи на медійному ринку. Лише у Києві та Москві дозволено було випускати малотиражні православні журнали. На тлі перебудовчих процесів другої половини 80–х рр. ХХ ст. відбулося похвалення православної друкарської справи. В ті часи майже при кожній єпархії був заснований власний друкований орган. Світська преса також активно друкувала матеріали з православної тематики, оскільки у суспільстві існувала потреба в компенсації дефіцитної за радянської доби релігійної інформації.

Розпад СРСР, особливо економічна криза середини 90–х рр., несприятливо вплинули на видавничий потенціал церкви. Внаслідок цих процесів загальноцерковний інформаційний простір було майже зруйновано. Розвиток ситуації можна проілюструвати на прикладі “Журналу Московської Патріархії” (ЖМП). У радянські часи цей журнал був загальноцерковним

інформаційним органом. Але нині він перетворився на видання, яке розраховане переважно на заможних невоцерковлених російських мирян, які симпатизують православ'ю. В ЖМП публікуються богословські статті, рішення Священного Синоду РПЦ, календар служінь і поїздок Патріарха і т. ін. Журналісти цього видання майже не висвітлюють події православного життя, що відбуваються поза межами Росії. Згідно з М.О.Митрохіним, нині в РПЦ взагалі немає єдиного органу, який би відповідав за ведення загальноцерковної інформаційної політики. Регулярно друкується лише "Інформаційний бюлетень ОВЦС", через який підтримується зворотний зв'язок з усіма архіереями. Вчений звертає увагу на те, що "існують юридично приватні, але залежні від єпископату РПЦ ЗМІ" [1, с. 217]. Приватними православними ЗМІ є, наприклад, газета "Радонеж" і журнал "Руський дім" (спеціалізуються на висвітленні суспільно-політичної проблематики); газета "Недільна школа" (зміст якої присвячено церковній освіті); журнал "Православна бесіда" (спеціалізується на проблемах освіти й православної культури) та ін.

Основними темами для публікацій у православній пресі є відродження християнських традицій, історія будівництва та/або реконструкції храмів, розповіді про церковні свята, а також критика діяльності сект. Єпархіальні газети публікують насамперед інформацію про поточні свята, розклад служб архієреїв, їх розпорядження про призначення і переміщення священників, тексти проповідей, які виголошуються архієреями або іншими священниками єпархії, опис або історію окремих храмів, рубрику "питання до священника", просвітницькі бесіди, уривки з священних книг тощо. Регулярно звітуючи про єпархіальні збори, газети майже не висвітлюють економічні аспекти діяльності єпархій та парафій, що є одним з пунктів їх критики як з боку прихильників церкви, так і її опонентів. Адже відсутність такої інформації зайвий раз демонструє непрозорість економічних та інших процесів, що відбуваються всередині церкви. Як правило, церковна преса продається в храмах і дуже рідко в кіосках для преси. Коштує вона дешево, відповідно її видання є збитковим.

На регіональному рівні в нашій країні видаються кілька газет, підконтрольних УПЦ. Прикладом такого видання є газета "Початок" (м. Дніпропетровськ). Журналісти цієї газети друкують переважно власні матеріали: обговорюють історію країни та церкви; аналізують політичні та економічні процеси в Україні та країнах СНД; публікують розмови зі священниками на духовну тематику та інтерв'ю з церковними ієрархами і т. ін. Журналістські видання прагнуть розширити масштаби своєї діяльності завдяки в першу чергу підтримці власного Інтернет-сайту (<http://nachalo.in.ua>). Зауважимо, що часто статті, написані власне священниками і присвячені розповідям про церковні свята та міркуванням на духовні теми, є малоцікавими невоцерковленим людям і не відповідають стандартам журналістики.

На інформаційному просторі СНД існують світські ЗМІ, журналісти яких професійно висвітлюють ситуацію в релігійній сфері (наприклад, газета "НГ-Релігія"). Більшість журналістів, що співпрацюють з

цими виданнями, є прихильниками модернізації РПЦ і дотримуються значно більш ліберальних поглядів на релігію, ніж основна маса православного населення країн СНД. Вони незадоволені закритою та консервативною політикою керівництва РПЦ. Але в тих умовах, що склались нині у Росії, Білорусі і Казахстані, публікація будь-яких критичних матеріалів про РПЦ є ризикованою справою, оскільки викликає конфлікти не лише з керівництвом церкви, але і з її покровителями у владі. Дещо краща ситуація в цьому відношенні з електронними ЗМІ. Зокрема, співробітники таких сайтів, як <http://www.religare.ru>; <http://www.foma.ru>; <http://www.religion.in.ua> та деяких інших дозволяють собі розміщення вельми критичних щодо РПЦ та/або УПЦ матеріалів.

Перші православні Інтернет-сайти з'явилися у 1997 році. Протягом наступних п'ятнадцяти років Інтернет перетворився на найважливіше джерело православної інформації для активної частини віруючих, а його існування заповнило нішу в загальноцерковному інформаційному просторі, яка існувала в першій половині та середині 90-х рр. Нині в російсько- та україномовних сегментах Інтернету діє більше тисячі православних сайтів, частина яких була заснована за ініціативи ієрархів церкви, а інша частина за ініціативи простих віруючих. РПЦ та УПЦ підтримують діяльність кількох офіційних православних сайтів (наприклад, mospat.ru та ін.), які дозволяють користувачам Інтернету отримувати поточну інформацію як про значні події в житті церкви, так і про її міжконфесійні контакти. М.О.Митрохін зауважує, що "синодальні, єпархіальні, парафіяльні та монастирські сайти побудовані приблизно за одним принципом. Вони дають... мінімум інформації про... поточну діяльність своїх засновників. Найкраще в Інтернеті представлені сайти Синодальних відділів... та єпархіальні. Їх відкрила приблизно половина російських єпархій. В Україні ситуація гірша – серед заявлених 14 сайтів (третьої частини від числа єпархій) реально працюють не більше 10; у Білорусі діє офіційний портал Білоруської ПЦ (www.church.by), на якому досить детально представлені всі єпархії, а також існують два незалежні від БПЦ сайти. Приходські і монастирські... сайти розвинені недостатньо, але їх... існує кілька сотень... Друга велика група сайтів – це православні ЗМІ, як офіційні, так і незалежні. Для багатьох з них Мережа виявилася справжнім порятунком і дозволила зберегти і розширити коло читачів" [1, с. 224]. Досить популярними в мережі є різні православні культурні проекти: бібліотеки, віртуальні колекції ікон, форуми для любителів церковного співу й архітектури і т.п. Наприклад, з осені 2003 р. підтримується діяльність російського православного Інтернет-сайту "kolokola.ru", більшість матеріалів якого присвячені православній музиці і музичним технологіям.

На регіональному рівні на державних і приватних каналах існує до десятка православних теле- і радіопрограм. Їх зміст переважно зводиться до згадувань про християнських святих і подвижників, про традиції святкування визначних подій, історію храмів регіону, відповідей священників на питання аудиторії та запис рецептів православної кухні. В телепросторі

найбільш поширеним православним продуктом є бесіди та інтерв'ю зі священниками. Справа в тому, що підготовка таких програм коштує порівняно дешево. Підготовка ж репортажів, теленарисів та тематичних матеріалів про історію церкви або про її храми і свята обходиться значно дорожче, відповідно випускаються вони в ефір рідко. У той же час варто зазначити, що багато журналістів і редакторів, які займаються організацією православного мовлення, є не лише справжніми ентузіастами, а й професіоналами у своїй справі.

Підсумовуючи вищесказане, можна зробити висновок про недостатню наполегливість інформаційної політики ієрархів РПЦ та УПЦ, що не сприяє активізації людей, які симпатизують православному віровченню. Але цю ситуацію можна змінити, якщо представники ієрархії УПЦ змінять стратегію та тактику свого звернення до широкого загалу. Насамперед їм варто відмовитися від пасивного очікування державної та спонсорської підтримки. Залучення штату ентузіастів з лав православних журналістів та виділення на фінансування їх діяльності частини бюджетних коштів УПЦ допомогли б розширити діючу нині мережу православних журналів, газет, ТВ-програм і сайтів. Вітчизняне законодавство жодних обмежень на таку діяльність не накладає: “релігійні організації мають право брати участь у громадському житті, а також використовувати нарівні з громадськими об'єднаннями засоби масової інформації” [2]. Проте лише кількісного зростання впливу церкви на ЗМІ недостатньо. Насамперед слід слідкувати за тим, щоб інформаційні матеріали православних ЗМІ були цікавими для різних категорій населення. Щоб наблизити сучасних людей до церкви, православне віровчення слід доносити в максимально популярній формі та відмовитися від, по-перше, зайвого моралізаторства; по-друге, від нав'язливої політичної ангажованості (зокрема пропаганди “руського миру”); і, по-третє, від агресивної критики прихильників нових та нетрадиційних релігійних організацій. Адже подібні матеріали викликають неприйняття і спротив населення. Правильна PR-політика передбачає постійне нагадування про себе добрими справами. Крім того, чітко організована (насамперед правильно спланована та скоординована) медійна діяльність допомогла б підготувати громадську думку до введення церковного податку, який давно існує в багатьох країнах (наприклад, у ФРН). Діюча на сьогоднішній день в УПЦ система фінансового обліку і звітності потребує удосконалення та реформування. Як вже зазначалося, введення церковного податку як варіанту фінансового забезпечення УПЦ могло б стати справжньою альтернативою сьогоднішнім церковним економічним реаліям. Тоді простіше було б створити єдиний централізований бюджет УПЦ і впровадити прозорий механізм розподілу її коштів, що, у свою чергу, допомогло б реалізації задекларованих цілей церковної соціальної політики. Запровадження прозорої системи звітності в окремих підрозділах УПЦ сприятиме ефективному моніторингу та контролю за церковними фінансовими потоками. Крім того, з метою усунення диспропорцій у фінансовому забезпеченні різних структурних підрозділів церкви варто, по-перше,

створити централізовані фонди перерозподілу церковних коштів; по-друге, посилити контроль громадськості за діяльністю благодійних фондів, які фінансово підтримують ініціативи УПЦ; по-третє, створити церковний комерційний банк; по-четверте, пожвавити співпрацю церковних активістів з виробничими колективами і профспілками; по-п'яте, дозволити мирянам брати на себе управління економічною діяльністю в парафіях та інших церковних підрозділах.

Цікаво було чути під час зустрічі з Предстоятелем Української Православної Церкви з вуст Муфтія України шейха Ахмеда Таміма про використання релігії в політичних цілях як про головну небезпеку сьогодення. Саме політизація релігії приводить до екстремізму, до тероризму, до війн та ворожнечі. Саме релігія поступово зникає з порядку денного релігійно-політичних рухів, залишаючи радикальну і непримиренну політику, або, якщо так можна сказати, політичну релігію. Досвідом мусульманського світу не варто зневажати і думати, що в нашому християнському світі тероризм або екстремізм неможливий. Окрім загрози “політичного православ'я”, не менш небезпечною є загроза “економічного православ'я”. Звичайно, існує економіка церковного життя, господарська діяльність монастирів є традиційною, а святині також треба підтримувати у належному стані. Але мова не про це. Церква не має перетворитися на олігархічну систему на зразок економічної системи, що існує у секулярному суспільстві. Навіть задля забезпечення життєдіяльності та утримання інфраструктури Церква не має займатися непрофільною економічною діяльністю. Церква живе на пожертви, а не на податки чи завдяки додатковій вартості. І це має визначати і економічну складову її існування, а також модель поведінки та бажань священнослужителів [3].

Тут лише додам, що у фінансово-господарській діяльності більшості релігійних громад, що діють нині на пострадянському просторі (за винятком мормонів та деяких інших общин), наявна неефективна модель господарювання, специфічними рисами якої є високий ступінь децентралізації та, відповідно, низький рівень управління і фінансового контролю. Вище керівництво УПЦ розуміє, що такий стан організації економічного життя шкодить її інтересам і прагне змінити ситуацію на краще. Проте керівники більшості структурних установ УПЦ чинять опір спробам централізації фінансово-економічної діяльності і наполягають на необхідності збереження за ними досить широкої економічної автономії.

Церква стане цікавішою для широкого українського загалу, відмовившись від нав'язливого моралізаторства та політичної заангажованості, адже більша частина православного населення України не сприймає доктрину т.зв. “Руського миру”, яку поширює нинішня політична еліта РФ. У свою чергу, ця доктрина є складовою частиною іншої доктрини – євразійства. Руський мир – це концепція міжнародної спільноти, об'єднаної симпатією до Росії і до російської мови та культури. Слово “руський” в назві вказує насамперед на історичні корені спільноти, що бере свій початок в стародавній Русі, а в слово “мир” – вкладається значення “весь світ”. Російський мир є позначенням

цивілізаційного, соціокультурного та наднаціонального простору, що охоплює близько третини мільярда російськомовних людей, які володіють духовними і ментальними ознаками російськості і небадужі до долі і місця Росії в світі. Керівництво РФ вважає, що використання гуманітарного потенціалу “руського миру” може допомогти в зміцненні етнокультурної самобутності російського суперетносу і збереження російського геополітичного та культурного простору. Концепцію “руського миру” активно підтримує патріарх Московський і всієї Русі Кирил. Проте агресивна політика сучасної політичної еліти РФ призвела до суттєвого зменшення симпатій українців до концепції “руського миру”, що, у свою чергу, підриває авторитет УПЦ, яку змушують поширювати цю концепцію. Я переконаний, що анексія частини української землі стане поворотним каменем, коли ієрархи УПЦ вирішать відмовитися підтримувати політичні ініціативи РФ та РПЦ. Інакше на УПЦ чекає досить швидко перетворення на другорядну релігійну організацію.

Говорячи про шкоду від нав'язливого моралізаторства, я маю на увазі також те, що десятиліття секуляризації та атеїстичного виховання в СРСР не минули даремно. Нині більшість українців, якщо навіть і вважають себе віруючими, то не є воцерковленими. Вони втратили навички життя в живій церковній традиції. Особливо сказане стосується населення великих міст та/або жителів Південно-Східної України. Діячам української церкви потрібно досить виважено й обережно боротись за цих людей. Будь-який поспіх в катехизації тут є недоречним. Ці люди (особливо, молодь) часто сприймають спроби духівництва проповідувати церковну мораль саме як “нав'язливе моралізаторство” і це відштовхує їх від релігії. Отже тут важливими є виваженість та обережність у церковному місіонерстві.

Отже, нинішній етап існування вітчизняного православ'я є кризовим і перехідним. Головною ознакою цієї кризи є розкол українського православ'я на кілька гілок: Українську православну церкву (Московський патріархат), Українську православну церкву Київського патріархату, Українську автокефальну православну церкву (УАПЦ) та ін. Цей розкол виник ще на початку становлення української незалежності і став наслідком небажання значної частини українських православних ієрархів коритися наказам з Москви. Проте, з іншого боку, частина українських православних не захотіла поривати канонічні зв'язки з Московією та РПЦ, оскільки побоювались, що їхні обряди стануть неканонічними та втратять духовну силу. Згодом виникло протистояння між УПЦ (КП) та УПЦ (МП), яке мало багато аспектів: політичний, економічний, юридичний, майновий та інші. Керівництво РПЦ розглядає УПЦ (МП) як інструмент свого впливу на т.зв. “руський мир” у чому знаходить повну підтримку з боку Путіна та інших представників політичного істеблішменту РФ. Не варто забувати також і про те, що за кількістю парафій РПЦ на території РФ та УПЦ в Україні є майже паритетними.

Я переконаний, що останні політичні події в Україні (й, особливо, окупація та анексія Росією Криму, Донецької та Луганської областей) матимуть

надзвичайно важливі наслідки на долю православ'я в нашій країні. Нове керівництво УПЦ на чолі із де-факто її головою – місцеблостителем митрополитом Онуфрієм зайняло (з певними застереженнями) патріотичну позицію. Зокрема, Онуфрій звернувся до В.Путіна з листом, де зазначив: “Сьогодні наша багатостраждальна батьківщина, яку ми всі однаково любимо і бажаємо їй миру і процвітання, зіткнулася з одним з найсерйозніших за всю свою історію викликів. Після тривалої внутрішньополітичної кризи і загибелі людей, серйозним приводом для хвилювань стало наділення Вас Радою Федерації Федеральних Зборів Російської Федерації правом використання Збройних Сил Росії на території України. Зовсім небагато відділяє нас від сповзання в безодню, вихід з якої займе не одне десятиліття... Господь судив Вам очолювати велику країну. Знаючи Вас як православного християнина, прошу: зупиніть людське горе, уникнете поділ нашої Української держави і святої Церкви... Закликаю Вас як гаранта дотримання законності Великої країни встати на шляху поділу, не допустити кровопролиття і братовбивства народів, що вийшли з єдиної дніпровської купелі” [4].

У цілому, на мій погляд, нині можна говорити про спроби активізації діалогу між різними гілками українського православ'я щодо об'єднання в одну церкву. Принаймні керівництво УПЦ (КП) заявляє, що бажає об'єднання православних церков в Україні в єдину Помісну церкву, однак не має наміру проводити “діалог заради діалогу”. Про це на прес-конференції в Києві (13 березня 2014 р.) зазначив Предстоятель УПЦ КП Патріарх Філарет: “Ми не хочемо, щоб питання створення єдиної Помісної Церкви обговорювалося лише вищими колами духовенства. Це питання повинен підніматися і погоджуватися з низів, про що ми говорили на Архієрейському Соборі. Тому ми закликали архієреїв почати діалог за трьома ключовими питань, на які кожен повинен відповісти, перед тим як продовжити переговори”, – попередив Патріарх Філарет.

Зокрема, три питання повинні звучати так:

1) Чи підтримує Церква єдність української держави?

2) Чи є підтримує Церква євроінтеграційний курс країни?

3) Чи виступає за єдину Православну Церкву України, яка буде автокефальною?

Далі Патріарх Філарет підкреслив, що УПЦ КП готова продовжувати діалог, після того як отримає позитивні відповіді на всі три питання з боку керівників УПЦ (МП), проте їм не потрібен “діалог заради діалогу”.

“УПЦ (МП) боїться рішуче засуджувати російську агресію, тому що боїться московського керівництва, можливого церковного покарання і анафемі. Але ми хочемо бути вільними від Москви, щоб Українська Церква сама вирішувала що і як їй робити”, – підсумував Предстоятель УПЦ КП [5].

Натомість значна частина ієрархів УПЦ (МП) прямо засуджує дії російського керівництва. Наприклад, митрополит Черкаський і Канівський УПЦ (МП) Софроній (Дмитрук) назвав президента Росії Володимира Путіна бандитом, а сенаторів Ради

Федерації Росії та інших російських чиновників з українськими коренями – зрадниками. “Мені соромно за вас, Валентина Матвієнко, як же змогли ви так підло вчинити по відношенню до свого народу, закликаючи того бандита Путіна посилати сюди (на ваших земляків) війська?..”[6].

Я думаю, що уже найближчим часом відбудуться рішучі кроки, які призведуть до об’єднання православних церков в Україні в єдину Українську православну церкву, яка буде незалежною від Москви. Принаймні у цьому зацікавлені зараз більшість ієрархів УПЦ, які усвідомили, що авторитет їхньої церкви сильно підриває підпорядкованість Москві. Єдиною проблемою є легітимне отримання канонічної автокефалії.

З іншого боку, я сподіваюсь, що коли ситуація в нашій країні стабілізується та Україна міцно стане на шлях євроінтеграції, то керівники наших головних православних церков зроблять рішучі кроки на шляху до створення єдиної Української православної церкви із центром у Києві. Відповідно уже не буде потреби в окремому аналізі ситуації в тій чи іншій гілці українського православ’я. І Церква в цілому, і священнослужителі, зокрема, не будуть займатися ані політикою, ані державним управлінням, ані бізнесом, а суто своєю справою – служінням Богові молитвою і людям добрими справами.

На моє переконання, в теперішній ситуації, традиційні релігійні громади недостатньо використовують свій потенціал. Зокрема, добре було б за допомогою ЗМІ запровадити реально діючу програму, спрямовану на підтримку мало захищених верств населення, яка б акумулювала сили та ентузіазм не лише православних віруючих, але й волонтерів з числа маловіруючих або ж невіруючих. За допомогою цієї програми можна було б, наприклад, підтримувати функціонування мереж притулків та безкоштовних їдалень для безхатченків, допомагати вдовам, сиротам, сім’ям воїнів, загиблих за визволення своєї землі, відроджуючи їх надії на перемогу добра. Навіть в умовах сучасної моральної кризи цей проект не є утопічним, оскільки в суспільстві завжди є велика кількість людей, схильних до добродійної діяльності. На сьогоднішній день волонтерський потенціал церкви у нашому суспільстві майже незадіяний. Тому та організація, яка першою зможе його активізувати, отримає великий результат. Зважаючи на те, що УПЦ має організаційно розвинену і розгалужену структуру, яка складалась століттями, і, крім того, такий проект повністю відповідає її соціальній політиці та ідеології, участь у ньому продемонструє її активну позицію щодо подолання суспільного зла, що значно поліпшить її суспільний імідж. Активізація соціальної політики церкви сприятиме збільшенню лав віруючих.

Список використаних джерел

1. Митрохин Н.А. Русская православная церковь: современное состояние и актуальные проблемы / Николай Александрович Митрохин. – М. : Новое литературное обозрение, 2006. – 656 с.
2. Закон України “Про свободу совісті та релігійні організації” / Верховна Рада УРСР [Електронний ресурс] / Закон від 23.04.1991. №987–XII. Документ 987–12, остання редакція від 03.02.2009 на підставі 875–17, чинний. – Режим доступу до Закону: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/987-12>.
3. Коваленко Г. Секуляризація як внутрішня проблема Церкви [Електронний ресурс] / Георгій Коваленко (речник УПЦ). – Режим

доступу до тексту: <http://orthodoxy.org.ua/data/sekulyarizaciya-yak-vnutrishnya-problema-cerkvi.html>

4. Местоблюстителі УПЦ митрополит Онуфрій направив письмо Президенту РФ В.Путину [Електронний ресурс]. – Режим доступу до тексту: <http://orthodoxy.org.ua/data/vazhno-mestoblyustitel-upc-mitropolit-onufriy-napravil-pismo-prezidentu-rf-vputinu.html>

5. В УПЦ КП назвали три ключові питання для старту діалогу з УПЦ (МП) зі створення єдиної Помісної церкви [Електронний ресурс]. – Режим доступу до тексту: http://risu.org.ua/ru/index/all_news/confessional/orthodox_relations/55706/

6. Один из митрополитов УПЦ МП назвал Путина бандитом [Електронний ресурс]. – Режим доступу до тексту: http://news.liga.net/video/politics/1091874-mitropolit_upts_mp_nazval_putina_banditom.htm

References

1. Mitrohin N.A. Russkaja pravoslavnaia cerkov’: sovremennoe sostojanie i aktual’nye problemy / Nikolaj Aleksandrovich Mitrohin. – M. : Novoe literaturnoe obozrenie, 2006. – 656 s.
2. Zakon Ukrainy “Pro svobodu sovisti ta religijni organizacii” / Verhovna Rada URSR [Elektronnyj resurs] / Zakon vid 23.04.1991. №987–XII. Dokument 987–12, ostannja redakcija vid 03.02.2009 na pidstavi 875–17, chynnyj. – Rezhym dostupu do Zakonu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/987-12>.
3. Kovalenko G. Sekulyarizacija jak vnutrishnja problema Cerkvy [Elektronnyj resurs] / Georgij Kovalenko (rechnyk UPC). – Rezhym dostupu do tekstu: <http://orthodoxy.org.ua/data/sekulyarizaciya-yak-vnutrishnya-problema-cerkvi.html>
4. Mestobljustitel’ UPC mitropolit Onufrij napravil pis’mo Prezidentu RF V.Putinu [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu do tekstu: <http://orthodoxy.org.ua/data/vazhno-mestoblyustitel-upc-mitropolit-onufriy-napravil-pismo-prezidentu-rf-vputinu.html>
5. V UPC KP nazvaly try ključovi pytannja dlja startu dialogu z UPC (MP) zi stvorennja jedynoi’ Pomisnoi’ cerkvy [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu do tekstu: http://risu.org.ua/ru/index/all_news/confessional/orthodox_relations/55706/
6. Odin iz mitropolitov UPC MP nazval Putina banditom [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu do tekstu: http://news.liga.net/video/politics/1091874-mitropolit_upts_mp_nazval_putina_banditom.htm

Dalekorej M.I., Ph.D in Philosophy, Associate Professor, the Department of Regional geography Uzhhorod National State University (Ukraine, Uzhhorod), 5048864@ukr.net

The Features of Church Information Policy and the Need of Nation for Church Unification

The author shades the light on the necessity to explain the Orthodox dogma in the most popular way not taking into account the fixed moralization, political engagement (e.g. promotion of “Russian world”) and aggressive criticism of the supporters of new and non-traditional religious organizations. The author presumes that accumulating forces on charitable activities and demonstrating its active position to overcome the social evil, the church will be more interesting to all Ukrainians that will significantly improve its public image and will help to increase the amount of the faithful.

Keywords: political engagement, promotion of “Russian world” charitable activity, volunteerism, church unification.

Далекорей М.И., кандидат философских наук, доцент кафедры страноведения, ГВУЗ “Ужгородский национальный университет” (Украина, Ужгород), 5048864@ukr.net

Особенности церковной информационной политики и потребность нации в единой Поместной Церкви

Обосновывается необходимость донесения православного вероучения в максимально популярной форме, отказавшись от навязчивого морализаторства, политической ангажированности (в частности, пропаганды “русского мира”) и агрессивной критики сторонников новых и нетрадиционных религиозных организаций. Аккумулируя силы на благотворительной деятельности и демонстрируя свою активную позицию по преодолению общественного зла, церковь станет интереснее для широкой украинской общественности, что значительно улучшит ее общественный имидж и будет способствовать увеличению рядов верующих.

Ключевые слова: политическая ангажированность, пропаганда “русского мира”, благотворительная деятельность, волонтерское движение, единая Поместная Церковь.

* * *